

اولین مرکز بهداشت در ایران کی تاسیس شد؟

۲۳ مهر ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۱۷

با پایتخت شدن و تبدیل تهران به یک شهر کم کم بایستی اصول زندگی شهرنشینی در آن رعایت می شد تا بتوان بهداشت شهر را تامین کرد به همین خاطر ناصرالدین شاه قاجار در اعلامیه‌ای دستوراتی بهداشتی به مردم ابلاغ کرده است.

اقداماتی چون صدور اعلامیه‌آذیل، در خصوص پاکیزگی شهر و لزوم انجام وظایف مردم در آن زمینه از قبیل: انتقال زباله از کوچه و خیابان به خارج از شهر، جمع‌آوری خاک بنایی از معابر بزرگ، احداث دیوار گرداگرد زمین بایر به منظور جلوگیری از جمع شدن زباله در زمینهای مزبور، ممانعت از بستن اسب و قاطر در کوچه‌ها و میادین، انتقال حیوانات مرده به خندق خارج از شهر و ... از جمله مسائلی است که در این سند به آنها اشاره شده است.

البته اقدامات این چنینی نتوانست مشکلات وسیع مردم را در امر بهداشت و درمان مرتفع سازد؛ از یک سو وضعیت نامناسب امکانات شهری، آلوده بودن آب‌حمامها و تعویض دیرنگامان آبها، کثیفی کوچه و خیابانها، چهره شهر را خدشه‌دار کرده بود. به همین سبب، در ۲۶ ربیع‌الثانی ۱۲۹۸، دکتر تولوزان، پزشک خاص ناصرالدین شاه، اقدام به تاسیس دفتر مرکزی بهداشت با هدف حفظ و سلامت داخلی تهران کرده بود.

تنظیمات

برحسب امر قدرقدرت همایون شاهنشاهی جمجاه روحی روح‌العالمین فداه و به اشاره جناب جلالتماب اجل اکرم آقای مستوفی‌الممالک به عموم اعیان و اشراف و صاحبخانه‌ها و عموم کسبه و دکان نشین بازار و غیره و صاحبان کاروانسراهای شهر اعلام و ابلاغ می‌شود. به تاریخ بیست‌و یکم جمادی‌الثانیه سنه‌ی ۱۲۸۳

تکلیفات عموم اعیان و اشراف و صاحبخانه‌ها:

خاکروبه خانه را بیرون خانه و کوچه نریخته، بلکه جمع نمایند که بعداً به خانه بیرون شهر حمل کنند.

همه روزه قبل از طلوع صبح در خانه و پشت دیوار خود را جاروب کرده، آبپاشی نمایند.

هر کس خاک به جهت بنایی در معابر بزرگ ریخته است زیاده از دو هفته نباید در معابر بماند.

پشت دیوار خود را که به سمت کوچه میل‌باشد سنگفرش نمایند.

روی نهر و جوی بیرون خانگی خود را هر کس به حد خانگی خود بپوشد. جوی گود را بپوشد آن که کود نیست و به طرز آبنماست سنگفرش نمایند، و لبه‌های آنها را سنگ درست بیندازند، که بدینوسیله آب صاف و زلال بماند.

ممر آب هر خانه که از کوچه است، تخته یا سنگی به اندازه‌ی ممر آب درست نموده، در وقت ضرورت بردارند و بعد از رفع احتیاج بگذارند.

در کوچه و معبر کاهگل نساژند و هرکس ساخته است، پنج روزه بردارد، و خشت زدن در کوچه را موقوف دارند. و این حکم در معابر بزرگ است. در پس کوچه‌ها عیب ندارد.

هر کس دکان چه در محلات و چه در بازار داشته باشد و بایر افتاده، مسکونی نباشد، باید در آن را تخته و قفل کند که کسی نتواند آنجا را محل خاکروبه و کثافات نماید.

اسب و قاطر خود را در میان کوچه یا میدانهای عامه نبندند بلکه در طویله یا کاروانسراهای بیرون جا بدهند. و از هر کس حیوانی بمیرد فوراً او را بدهد، برداشته، برود در آن سمت خندق جدید بیندازند.

متولیان مدارس و مساجد و سایر اماکن عالیه باید کمال دقت و اهتمام را در پاکی و تمیزی مکانهای سپرده به خود بکنند. و هر یک غفلت نمایند از شغل تولیت معزول خواهند شد.

صاحبان حمام و مستاجرین خاکستر زیاد نگذارند در بالای حمام جمع شود. در هر هفته یکبار یا دوبار خاکهای خود را بدهند، بردارند.

دیوار شکسته سمت کوچه، هر کس داشته باشد باید خراب کرده، تجدید نماید و نو بسازد که خطر از برای مترددین نداشته باشد.

هر کس زمین بایر دارد، باید دور آن را حصار کشیده، در بگذارد که مزبله واقع نشود.

ناودان خانه که به سمت کوچه است. دیوارشوی نموده، که عبور خلق اذیت نرساند.

در میدانهای عامه سوخت خشک نکنند.

تکلیفات عموم کسبه و دکانینشین بازار و غیره و صاحبان کاروانسراها:

زیاده از حد جلو دکان خودشان اسباب نگذارند که میان بازار را بگیرد و تردد مشکل شود.

در دکان خود را جاروب و پاک کنند و بهیچوجه کثافت و خاکروبه نریزند. در دکانهای میوهفروشی هر چه میوه خورده میشود، در داخل دکان باشد. فوراً "پوست خربزه و غیره را بردارند.

در نزدیک دکان و محل نشیمن و معبر کوچه و غیره کثافت نریزند و رفع حاجت خود نکنند.

صاحبان کاروانسراها

باید آدم مخصوصی از برای جاروب کردن کاروانسرا و مال بارکش مخصوص داشته باشند که هر هفته یک بار زنبیل را بیرون برند.

حلیملیز و کلهلپز و امثال آن و دودکش کوره خود را بیرون قرار دهند و سوخت در میان کوچه نریزند و خاکستر دکان خود را هر دو روز یکبار بردارند که زیاد نشود.

شتر و الاغی که بار میآورند، بار او را گرفته، روانه کنند و در میان کوچه مال کرایهکش و رعیت را نگاه ندارند.

کسبه و غیره در درب دکان و میان بازار اسب و قاطر و شتر و گاو و گوسفند نبندند.

[مهر بیضی]: علینقی

[۳-۳-۱۶۷ز]

منبع: سایت موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/28428/اولين-مرکز-بهداشت-مركز-تاسيس-کي-ایران-بهداشت-مركز-اولين>